

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli
języka polskiego szkoły podstawowej

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu przez Powiatowy Ośrodek Doskonalenia
Nauczycieli w Kluczborku

Spis treści	
PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH.....	1
WSTĘP.....	3
Problematyka pracy zdalnej	5
SCENARIUSZ 1 z 2	10
SCENARIUSZ 2 z 2	21

WSTĘP

O nauczaniu zdalnym uwag kilka...

Pierwsze doświadczenia nauczania zdalnego podczas wymuszonej przez COVID 19 społecznej izolacji zdążyły się już doczekać różnych opracowań wynikających z przeprowadzonych badań i analiz. Każdy z uczestników tego procesu pamięta powszechną mobilizację wszystkich sił i środków od 12 marca do końca czerwca 2020 roku, skierowanych na organizację zdalnego nauczania i przygotowania rad pedagogicznych poprzez natychmiastowe szkolenia do obsługi nieodpłatnych narzędzi internetowych (najczęściej Microsoft Teams), związany z tym chaos stosowania różnych narzędzi w zależności od umiejętności informatycznych oraz powolne przyjmowanie wspólnych rozwiązań dla szkół. W tej sytuacji trudnym momentem okazało się zalecenie realizacji podstawy programowej. Zdobywający nowe umiejętności cyfrowe nauczyciele (dodajmy na własnym sprzęcie często dzielonym z rodziną) musieli nagle dostosowywać treści programowe do wymogów lekcji zdalnej wraz z przygotowaniem materiałów dydaktycznych, co zabierało więcej czasu niż przygotowanie do tradycyjnej lekcji. I nauczyciele i uczniowie zostali bardziej obciążeni wykonywaniem swoich obowiązków. W roku szkolnym 2020/2021 sytuacja stała się bardziej ustabilizowana. Szkoły opracowały procedury regulujące organizację procesu nauczania - uczenia się, jednak przyjęte rozwiązania często charakteryzowały się przerostem dokumentacji potwierdzającej zrealizowanie przypisanych obowiązków przez nauczycieli kosztem prowadzonych zajęć i większego zaangażowania w sprawy uczniów. Faktowi nadmiernego dokumentowania obowiązków wykładowców profesor Mirosława Nowak-Dziemianowicz przypisuje pojawienie się autorytarnego stylu zarządzania, wynikającego z ograniczonego zaufania.¹

Tymczasem to, co najważniejsze w nauczaniu zachodzi między nauczycielem a uczniem. Nauczyciel jako wykonawca zadań edukacyjno-wychowawczych musi mieć komfort pracy i samodzielności w dostosowaniu treści i formy kształcenia, doboru metod adekwatnie do zdiagnozowanych potrzeb zespołów klasowych

¹ Nowak-Dziemianowicz M., (10 grudnia 2020) *Między kontrolą a troską - podejście krytyczne w naukach społecznych*. Wykład podczas ogólnopolskiej konferencji „Funkcjonowanie szkoły w czasie trudnym” w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu (online)

i poszczególnych uczniów, co staje się szczególnie trudne w ekstremalnej sytuacji zdalnego kontaktu. Zatem zaufajmy nauczycielom, czas poświęcony na „papierologię” oddajmy uczniom.

Jaka wobec tego jest rola nauczyciela w edukacji zdalnej?

Najogólniej i metaforycznie ujmując przywołam określenie wykorzystane przez Marzenę Jasińską „dorosły jako latarnia morska”², które sytuuje nauczyciela jako stały, dobrze widoczny punkt, wskazujący właściwą drogę w odmętach sytuacji kryzysowej. Żeby wspierać uczniów w sytuacji permanentnego zagrożenia (śmierci bliskich lub sąsiadów, strachu o własne zdrowie, dramatycznych sytuacji rodzinnych wynikających z utraty pracy, niewiadomej co do przyszłości) poprzez prowadzenie lekcji zdalnych musi mieć czas na chwilę rozmowy, zagajenie, zwrócenie się indywidualne do uczniów, czy zapytanie o ważne dla nich sprawy. Powinien z dużym taktem oraz wiedzą psychologiczno-pedagogiczną budować relacje z uczniami oparte na zaufaniu. Tylko wtedy zwrócą się z indywidualnymi problemami. Nie możemy pracować z uczniami bez uwzględniania ich emocji. Żeby dbać o dobre samopoczucie uczniów i wyniki ich nauki nauczyciel powinien również być dobrym obserwatorem (indywidualne zachowania uczniów i podczas pracy w grupach) i diagnostą (diagnozowania osiągnięć). Z kolei rola tutora indywidualizującego ścieżkę kształcenia dla potrzeb konkretnego ucznia w trybie zdalnym wymaga konsultacji lub dodatkowych zajęć. Zapewne można przytoczyć jeszcze inne role nauczyciela, wszystkie jednak opierają się na „intelekcie - podstawowym narzędziu pracy nauczyciela”³.

Szczególnie w tych trudnych czasach bądźmy myślącymi nauczycielami i miejmy świadomość odpowiedzialności za to, czego i jak uczymy.

² Jasińska M., (2021) *Co przeżywa uczeń podczas edukacji zdalnej? O uczniowskich lękach, kryzysach, niepokojach, zmartwieniach i wspierającej roli nauczyciela*. Wykład podczas XVI Forum Edukacyjnego „Jak szkoła wychowuje? PODN w Kluczborku 2021 (online)

³ Nikitorowicz J.(2020), *Nowe zadania nauczyciela w czasie dynamicznych zmian społeczno-kulturowych*. Wykład podczas międzynarodowej konferencji „Funkcjonowanie szkoły w czasie trudnym” w Wyższej Szkole Zarządzania i Administracji w Opolu (online)

PROBLEMATYKA PRACY ZDALNEJ

„Profesjonalny nauczyciel to doradca edukacyjny, który pomaga dziecku (przy pomocy całej swojej wiedzy i wszystkich swoich umiejętności) stać się samodzielnym, dojrzałym człowiekiem, odpowiedzialnym za siebie, w tym także za własny proces edukacji. Ale żeby tak było – trzeba ucznia tego wszystkiego nauczyć.

[Materiały szkoleniowe „Profesor XXI w. – diagnostyka edukacyjna”

szkolenie dla nauczycieli - ORE Warszawa www.ore.edu.pl]

Mając na uwadze konieczność uczenia przez działanie w nowej rzeczywistości, w której zasoby cyfrowe oraz narzędzia multimedialne są nieodzowną częścią bazy dydaktycznej nauczyciela, mając dostęp do różnych aplikacji internetowych można się zastanowić na tym, co będzie odpowiednie dla nauczycieli i będzie stanowiło ułatwienie ich pracy? Ostatnie lata pokazały, że nauczyciele są w stanie dokonać trafnych wyborów, pomimo ograniczeń technicznych, czasem braku wiedzy informatycznej. Poprzez dostęp do szkoleń oraz ogromne chęci, są w stanie zdobyć nowe umiejętności w bardzo krótkim czasie. Działania Ośrodka Rozwoju Edukacji, poprzez umożliwienie realizację projektu „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość” udostępnił nie tylko narzędzia pracy w formie bogatej w zasoby dydaktyczne Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej - ZPE (<https://epodreczniki.pl>). Umieszczone materiały w formie modułów tematycznych, do których można wracać w miarę potrzeby, dostępne w każdej chwili, ułatwiają pracę i pozwalają na wykorzystywanie różnych możliwości cyfrowych. Zagadnienia ogólne z dydaktyki zdalnego nauczania, ale również graficzny pokaz możliwości realizowania działań na ZPE oraz innych platformach takich jak MS TEAMS, ZOOM, GOOGLE MEET oraz materiały dotyczące organizowania zajęć zdalnych, metodyki, monitorowania i oceniania postępów uczniów w procesie edukacji, informacji dotyczących zagrożeń wynikających z bezkrytycznego stosowania cyfryzacji pozwalają uzyskać wsparcie dydaktyczne i merytoryczne. Liderzy prowadzący szkolenia z poszczególnych działów tematycznych stanowili wsparcie nauczycieli w przygotowaniu materiałów i pomocy dydaktycznych niezbędnych do bieżącej pracy z uczniem w systemie zdalnym. To pod ich kierunkiem tworzone były scenariusze lekcji, które opracowano

w celu wymiany doświadczeń i wykorzystania w różnym zakresie edukacji szkolnej od przedszkola do szkoły ponadpodstawowej. Nabyte przez nauczycieli umiejętności podczas projektu w zakresie kształcenia na odległość, pozwolą nadać zajęciom lekcyjnym charakter interdyscyplinarny oraz ułatwią zrozumienie i opanowanie treści dydaktycznych.

Nauczanie zdalne – najważniejsze wnioski

(wybór z ogólnopolskich i regionalnych badań uczniów i nauczycieli)

Organizacja i warunki pracy zdalnej	
Na etapie szkoły podstawowej	Na etapie szkoły ponadpodstawowej
<p>W zakresie organizacji nauki zdalnej</p> <p>Wspólne problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kłopoty ze sprzętem i dostępem do internetu • dzielenie sprzętu z rodzeństwem lub rodzicami, ograniczone możliwości dostępu do internetu • niechęć do pokazywania przestrzeni domowej (wystrój + zachowania członków rodziny) • rozważne układanie planu zajęć, przemyślenie czasu trwania jednostki lekcyjnej 	
Różne problemy	
<ul style="list-style-type: none"> • słaby stopień kompetencji cyfrowej rodziców • konieczność towarzyszenia dziecku w zajęciach online, szczególnie w klasach I- III • nakładanie się czasu pracy zawodowej (własnej) z czasem dziecka, które wymaga wsparcia 	<ul style="list-style-type: none"> • zmęczenie cyfrowe • zbyt duże obciążenie materiałem • słaba motywacja
W zakresie przygotowania i prowadzenia zajęć	
<p>Wspólne problemy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczające umiejętności informatyczne uczniów i nauczycieli • nadmierne obciążenie materiałem do nauki 	

<ul style="list-style-type: none"> • za dużo zadań i kart pracy do wykonania w domu • za duże obciążenie czasowe • zmęczenie i rozdrażnienie cyfrowe (cały dzień: komputer, telefon) • za mało zajęć indywidualnych i grupowych z pedagogiem i psychologiem dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi 	
Różne problemy:	
<ul style="list-style-type: none"> • brak zróżnicowanego planu zajęć w perspektywie tygodnia • brak przygotowania rodziców do pomocy dzieciom w zakresie języków obcych 	<ul style="list-style-type: none"> • mało prowadzenia zajęć w grupach • brak integracji uczniów • brak motywacji do nauki • przejawianie problemów wychowawczych • absencja uczniów • logowanie się na lekcjach i zajmowanie się innymi sprawami przy wyłączonej kamerce, pozorna obecność
W zakresie dobrego samopoczucia uczniów:	
Wspólne problemy:	
<ul style="list-style-type: none"> • uzależnienie od komputera i telefonu • brak kontaktu z rówieśnikami • brak angażowania się we wspólne działania (integracja w grupie) • brak wsparcia emocjonalnego • brak samodyscypliny • niemożność realizowania zainteresowań • pojawianie się niepewności i uczucia zagubienia 	
Różne problemy:	
<ul style="list-style-type: none"> • strach przed szybkim tempem pracy • odzwyczajenie od systematyczności 	<ul style="list-style-type: none"> • braki w przygotowaniu do egzaminu maturalnego • strach przed nerwowym i szybkim nadrabianiem i przeładowaniem

<ul style="list-style-type: none"> • strach przed sprawdzianami z wiedzy za ubiegły rok 	<p>materiału oraz zbyt częstymi sprawdzianami</p> <ul style="list-style-type: none"> • „przybieranie masek” (udawanie kogoś, kim nie są)
<p>Wskazówki dla:</p>	
<p>dyrektorów</p>	<p>nauczycieli</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizuj pracę szkoły w oparciu o przepisy, uwzględniając specyfikę szkoły i bezpieczeństwo uczniów 2. Zadbaj o właściwą dokumentację, nie przesadzaj z jej ilością. 3. Określ jasne dla uczniów, rodziców i nauczycieli procedury i sposoby komunikacji ze szkołą. 4. Zadbaj o wspieranie nauczycieli poprzez formy doskonalenia adekwatne do potrzeb i zabezpieczenie sprzętu (dydaktyka nauczania zdalnego). 5. Sprawdź, w jaki sposób są monitorowane postępy uczniów, potwierdzanie uczniów w zajęciach, realizacja podstawy programowej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozpoznaj warunki do edukacji zdalnej uczniów. 2. Monitoruj przyczyny nieobecności uczniów. 3. Zalecaj włączanie kamerek na zajęciach. 4. Wymagaj od uczniów zgłaszania odejścia od komputera. 5. Dbaj o dobrą atmosferę, nawiązuj kontakt z uczniami. 6. Rozmawiaj z uczniami na lekcjach wychowawczych o ich trudnych sprawach, upewnij się, jakie tematy są dla nich nowe. 7. Przeanalizuj, zweryfikuj treści kształcenia. 8. Pracuj nad doskonaleniem metodyki lekcji zdalnej. 9. Diagnozuj stany emocjonalne uczniów. 10. Dydaktyczny proces ekranowy przedziel innymi działaniami
<p>Rodziców</p>	<p>Uczniów</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zorganizuj dziecku miejsce pracy. 2. Dbaj o systematyczny rytm dnia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miej stałe miejsce pracy. 2. Ułóż porządek dnia i przestrzegaj go.

<ul style="list-style-type: none"> 3. Niech dziecko ma wpływ na organizację samodzielnego wykonywania zadań (tempo i przerwy). 4. Kontaktuj się z nauczycielami. 5. Wpływnaj na pozytywne nastawienie do zdalnej pracy szkoły 6. Wyznacz limit dzienny przed komputerem. 	<ul style="list-style-type: none"> 3. Stosuj przerwy (oderwanie wzroku od komputera, odejście od biurka, spacer). 4. Poznaj nowe możliwości technologiczne. 5. Spróbuj przestrzegać równowagi między zajęciami szkolnymi a odpoczynkiem
---	--

Bibliografia:

1. Grębowiec B., Jagło S., (2020) *O sytuacji rodziców uczniów w czasie edukacji zdalnej związanej z pandemią koronawirusa w świetle badania ankietowego*, [w:] Modelowe Nauczanie. Opolski Przegląd Edukacyjny, Nr 1-2/2020 (na podstawie wniosków z badania przeprowadzonego na temat organizacji i realizacji nauki zdalnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w maju 2020 roku w Opolu)
2. Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego przez Marka Leśniaka, dyrektora ZSZ w Oleśnie we wrześniu 2021 roku na temat: Jak szkoła powinna pomóc Ci w bezpiecznym powrocie do codziennych zajęć po zdalnym nauczaniu?
3. Powrót do edukacji stacjonarnej.[w:] Dyrektor Szkoły, Nr 8, sierpień 2021r.
4. Szkoła ponownie czy szkoła od nowa? Jak wygląda powrót do stacjonarnej edukacji? <https://ceo.org.pl/publikacje/rozwoj-szkoly-i-doskonalenie/szkola-ponownie-czy-szkola-od-nowa-jak-wyglada-powrot-do> [dostęp: 20.11.2021]
5. Pyżalski J., (2020) *Edukacja w czasach pandemii wirusa COVID-19. Z dystansem o tym, co robimy obecnie jako nauczyciele*, 15 kwietnia 2020 (w serwisie)
6. Klimowicz A, (2021)Dyrektor Szkoły Nr 1/2021
7. Obuchowska J.,(2020) *Praca zdalna- wskazówki dla nauczycieli*, [w:] Życie Szkoły 3-4,
8. Grzyb T. (2020), „Funkcjonowanie szkoły w czasie trudnym” konferencja WUP w Opolu 10 grudnia 2020

SCENARIUSZ 1 z 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA:

klasy IV szkoły podstawowej

PROWADZONYCH PRZEZ:

nauczyciela języka polskiego

TEMAT:

„W przyszłości bądź roztropny, a szczęście uśmiechnie się do ciebie.” – poznajemy bliżej Pinokia i ...siebie.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

I. Kształcenie literackie i kulturowe:

- Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
- Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
- Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i kierowania się tymi wartościami.

II. Kształcenie językowe:

- Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych oraz formowanie odpowiedzialności za własne zachowania językowe.
- Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.

III. Tworzenie wypowiedzi:

- Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi ustnych i pisemnych.

IV. Samokształcenie:

- Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

UCZEŃ:

- rozpoznaje fikcję literacką; rozróżnia i wyjaśnia elementy realistyczne i fantastyczne w utworach, ze szczególnym uwzględnieniem ich w prozie realistycznej, fantastycznonaukowej lub utworach fantasy;

- opowiada o wydarzeniach fabuły oraz ustala kolejność zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność;
- charakteryzuje bohaterów w czytanych utworach;
- nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst;
- objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach;
- wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach;
- dokonuje selekcji informacji;
- redaguje notatki.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń:

- wie, z jakich 4 elementów składa się świat przedstawiony w utworze i umie je wskazać w lekturze "Pinokio";
- rozumie pojęcia fantastyczny i realistyczny, dosłownie i w przenośni;
- dostrzega podobieństwo świata przedstawionego w książce "Pinokio" do świata przedstawionego w baśniach;
- potrafi nazwać cechy charakteru, podać przykłady zachowania;
- wyjaśnia znaczenie pojęć: wady, zalety; wymienia wady i zalety bohatera;
- formułuje ocenę/opinię o zachowaniu Pinokia; uzasadnia swoje zdanie;
- notuje istotne informacje.

METODY PRACY:

- pogadanka, pokaz,
- techniki multimedialne,
- metoda zajęć praktycznych,
- mapa myśli,
- eksponujące: film, audycja, teledysk, obrazy,
- praca z wykorzystaniem platformy MS Teams
- praca indywidualna i grupowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer z dostępem do platformy MS Teams,
- karty pracy,
- quizy i prezentacje interaktywne,
- kawałek drewna (dowolny, znaleziony w otoczeniu).

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 2 godziny dydaktyczne - 90 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. FAZA WSTĘPNA:

1. Zalogowanie się na platformę MS Teams, powitanie, sprawdzenie obecności w dzienniku elektronicznym (ok. 5 min.)
2. Nauczyciel podaje temat i omawia cele lekcji. (ok. 5 min.)
3. Nauczyciela omawia świat przedstawiony utworu składa się zawsze z czterech stałych elementów: czas i miejsce akcji, bohaterowie oraz wydarzenia i udostępnia na ekranie Rysunek nr 1. („rysnotka”) „Elementy świata przedstawionego” Załącznik nr 1. (ok. 5 min.)
4. Uczniowie rozwiązują quizy, dzięki którym będą mogli uzupełnić karty pracy: bohaterowie i miejsca (ok. 10 min.)

„Pinokio” – bohaterowie:

<https://wordwall.net/pl/resource/9518786/polski/pinokio-bohaterowie>

[dostęp: 11.10.2021]

„Pinokio” – fikcja i realizm:

<https://wordwall.net/pl/resource/1044863/polski/pinokio-fikcja-i-realizm>

[dostęp: 11.10.2021]

„Pinokio” – elementy fantastyczne i realistyczne:

<https://wordwall.net/pl/resource/2011643/polski/pinokio-c-collodi-elementy-realistyczne-i-fantastyczne> [dostęp: 11.10.2021]

Uczniowie uzupełniają karty pracy – Załącznik nr 2 i Załącznik nr 3

Rozwiązania wysyłają na czacie prywatnym: wynik lub zdjęcie ekranu (forma do uzgodnienia (ok. 5 min.)

Quizy interaktywne wymagają indywidualizacji pracy nie tylko z uwagi na zróżnicowane tempo pracy, ale także ze względów technicznych, dlatego warto przygotować kilka propozycji, by uczniowie działający szybko, nie nudzili się.)

W lekturze występują miejsca, bohaterowie i wydarzenia: (ok. 5 min.)

REALISTYCZNE (prawdopodobne, takie, które mogłyby istnieć naprawdę)

FANTASTYCZNE (całkiem nieprawdopodobne).

Pomieszczenie elementów fantastycznych i realistycznych upodabnia ten utwór do baśni.

II. FAZA WŁAŚCIWA:

1. Pytania: Dlaczego Pinokio powstał z drewna? Jaki wpływ ma jego „ciało” na „ducha”? Swobodne wypowiedzi. (ok. 5 min.)

Drewno to tworzywo, które potrafi wydobyć, podkreślić te cechy charakteru i osobowości Pinokia, które są najbardziej istotne.

2. Pokażcie swoje kawałki drewna do kamery, zróbcie zdjęcie. Spróbujemy określić cechy tego materiału. Obejrzymy go dokładnie, dotknijmy, spróbujemy pogłaskać, stuknąć nim. (ok. 5 min.)

Warto porównać wrażenia w zestawieniu z innym materiałem np. metalem, plastikiem; to ułatwi opis.

Gromadzimy słownictwo nazywające charakterystyczne cechy. Zapisujemy na tablicy wirtualnej lub tworzymy chmurę wyrazową. (ok. 10 min.)

3. Drewno: twarde, kruche, łamliwe, lekkie, niezbyt trwałe, łatwo palne, unosi się na wodzie, daje się obrabiać, kształtować, ma drzazgi, wydaje głuchy, pusty dźwięk, ciepłe... (ok. 5 min.)

4. Przykłady zachowania, postępowania, cechy Pinokia na różnych etapach jego rozwoju – rozwiązanie quizu: (5 min.)

„Pinokio” – połącz w pary (pajac, osioł, chłopiec):

<https://wordwall.net/pl/resource/10800192/polski/pinokio-by%c4%87-pajacem-i-os%c5%82em-by%c4%87-ch%c5%82opcem> [dostęp: 11.10.2021]

„Pinokio” – sortowanie według grup (cechy) :

<https://wordwall.net/pl/resource/1183764/polski/cechy-pinokia>

[dostęp: 11.10.2021]

5. Próba porównania cech drewna z cechami charakteru Pinokia.
6. Dzieci udzielają odpowiedzi ustnie i na czacie, następnie gromadzimy słownictwo na tablicy. Nauczyciel czuwa nad precyzją i poprawnością zapisu. (ok. 5 min.)
7. Uczniowie przepisują notatkę do zeszytu: (ok. 10 min.)

- twarde - zatwardziały w postępowaniu, uparty, krnąbrny, nieposłuszny;
- kruche, łamliwe - łamie dane słowo, jego dobra wola jest krucha, nietrwała, szybko zapomina o postanowieniach i obietnicach;
- lekkie - lekkoduch, lekkomyślny, lekceważy bliskich;

- łatwopalne - łatwo się zapala do nowych pomysłów, słomiany zapał, łatwowierny, porywczy;
- szorstkie, ostre, drzazgi - boleśnie rani nawet najbliższe osoby, pyskuje, krzywdzi niezatapialne – nie poddaje się, unika śmierci, wydostaje się z kolejnych tarapatów;
- łatwo je kształtować, obrabiać – uległy, ulega namowom złych kolegów, zmienia swoje dobre zamiary, łatwowierny, naiwny, daje się łatwo oszukać i wykorzystywać/stara się, poprawia, zmienia się na lepsze;
- pusty, głuchy dźwięk - pusty w środku, szybko zapomina o miłości, wdzięczności, współczuciu; głuchy na dobre rady, uwagi, przestrogi, próżniak;
- ciepłe - pomimo wszystkich negatywnych cech charakteru Pinokio ma w sobie naturalne ciepło; w głębi serca jest dobry, chociaż jego wady długo nie pozwalają na przemianę w chłopca.

(Powyższa notatka to tylko propozycja, skupmy się na pomysłach dzieci, na pewno nas zaskoczą, warto zaakcentować pozytywne cechy bohatera, nie tylko wady, ale i mocne strony, zalety.)

III. FAZA PODSUMOWUJĄCA:

1. Na swoich kawałkach drewna dzieci zapisują mazakiem imię oraz datę lekcji. Warto je zachować i wrócić w przyszłości, by porównać swoje zachowanie w klasie czwartej z późniejszym. Z pewnością dostrzegają jakieś swoje wady – analogiczne do cech Pinokia, ale akcentujemy zalety i aspekt pracy nad sobą; poznają lepiej swoją osobowość, uświadamiają sobie swoje słabości i mocne strony. (ok. 5 min.)
2. Ewaluacja zajęć:
Nauczyciel prosi „Wybierz emotkę - Twoją opinię o zajęciach i wyślij na czacie” (ok. 2 min.)
3. Zadanie domowe: (3 min.)
4. Nauczyciel wskazuje „Napisz do jakiego materiału porównałbyś siebie? Dlaczego?” (Wyjaśnienie – podanie przykładów: np. wełna – ciepła, delikatna, miękka; kamień – trwały, niezmienny, ciężki, twardy; szkło – przejrzyste, czyste, kruche, ostre)

*zadania dodatkowe (puzzle, wykreślanka, pokój zagadek):

1. Ułóż puzzle (Pinokio i Wróżka): <https://puzzlefactory.pl/pl/puzzle/graj/dla-dzieci/291725-pinokio-i-wr%C3%B3%C5%BCka-chrzeszna> [dostęp: 11.10.2021]
2. Znajdź 10 wyrazów, które mają podobne znaczenie (Pinokio – synonimy), tymi słowami możesz zastąpić imię bohatera lektury. Zaznaczaj pionowo i poziomo. <https://learningapps.org/display?v=prw6fmzk321> [dostęp: 11.10.2021]
3. Escape room na motywach „Pinokia”; rozwiąż zadania zgodnie z instrukcją: <https://view.genial.ly/604e4d4b6e8b840d290ff22e/interactive-content-pinokio-escape-room> [dostęp: 11.10.2021]

WSKAZANIA DLA UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI:

- wydłużenie czasu przy zapisywaniu notatek (dla uczniów z dysleksją rozwojową);
- wskazanie powiększenia czcionki (dla uczniów słabowidzących);
- skupianie uwagi na pojęciach kluczowych (dla uczniów ze spektrum autyzmu);

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1. - Rysnotka - „Świat przedstawiony”

Załącznik nr 2. Karta pracy: „Pajacyk”

Załącznik nr 3. Karty pracy: Bohaterowie i miejsca 1

Załącznik nr 4. Karty pracy: Bohaterowie i miejsca 2

BIBLIOGRAFIA/NETOGRAFIA

1. Smolińska A., Kuszewska E. Gdyński *Kwartalnik Oświatowy*, 1/2009 s. 18
2. Szpytma I.B., (za „Język polski w szkole” 3/95–96) 2002
3. Piosenki do cyklu bajek Plusowe bajanie, wyd. PLUS GSM, muz. G. Daroń:
Pinokio: Złote Dukaty i Na świat źli chłopcy nie przychodzą.
4. Blog Motyle w dzienniku, pomysły opracowania lektury „Pinokio”:
<https://motylewdzienniku.pl/2019/07/06/pinokio-carla-collodiego/> [dostęp: 11.10.2021]
5. Materiały dydaktyczne, GWO, język polski, scenariusze do lektur, „Pinokio”:
<https://gwo.pl/przedmioty/jezyk-polski/materialy-dydaktyczne/szkola>
[dostęp: 11.10.2021]
6. Genially, O skutkach złego postępowania pajaca:
<https://view.genial.ly/5eb9d03c7792c20d1661a5e4/horizontal-infographic-review-pinokio> [dostęp: 11.10.2021]
7. Genially, Cykl lekcji na podstawie „Pinokia” (opracowanie Katarzyna Miś):

<https://view.genial.ly/604602e2a34e770d8221dbb7/presentation-pinokio>
[dostęp: 11.10.2021]

8. Genially, Escape room na motywach „Pinokia”:

<https://view.genial.ly/604e4d4b6e8b840d290ff22e/interactive-content-pinokio-escape-room> [dostęp: 11.10.2021]

9. Opracowanie zespołowe Łódzkie centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego, Materiały wspierające, zawarte w Zeszytach Metodycznych;

http://new.teatrpinkio.pl/wpcontent/uploads/2015/11/pinokio_zeszyt_metodyczny.pdf
[dostęp: 11.10.2021]

10. Puzzle factory, układanka Pinokio i Wróżka:

<https://puzzlefactory.pl/pl/puzzle/graj/dla-dzieci/291725-pinokio-i-wr%C3%B3%C5%BCka-chrzestna> [dostęp: 11.10.2021]

11. Wakelet, „Pinokio” - baśń to czy nie baśń?

https://wakelet.com/wake/IFqL1UrFdV3O3yQ_ZJQm [dostęp: 11.10.2021]

12. Wordwall, Czy znasz te cechy? (słownictwo, wady i zalety):

<https://wordwall.net/pl/resource/1185321/polski/sprawd%c5%ba-czy-znasz-te-cechy>
[dostęp: 11.10.2021]

13. Wordwall, Co oznacza ta cecha? (słownictwo, wady i zalety):

<https://wordwall.net/pl/resource/1184642/polski/co-oznacza-ta-cecha-sprawd%c5%ba-czy-j%c4%85-znasz> [dostęp: 11.10.2021]

14. Wordwall, Cechy Pinokia: <https://wordwall.net/pl/resource/1183764/polski/cechy-pinokia> [dostęp: 11.10.2021]

15. Wordwall, Pinokio, fikcja i realizm:

<https://wordwall.net/pl/resource/1044863/polski/pinokio-fikcja-i-realizm>
[dostęp: 11.10.2021]

16. Wordwall, Cechy baśni w „Pinokiu”:

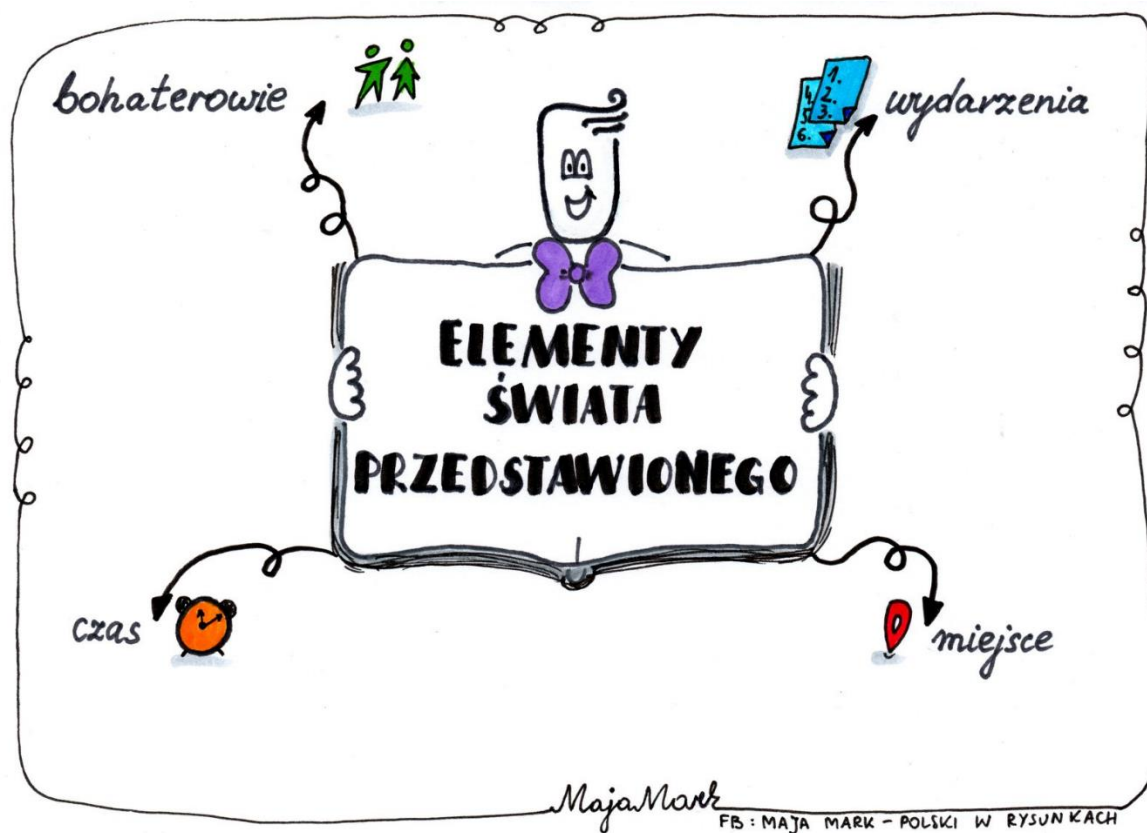
<https://wordwall.net/pl/resource/1046711/polski/cechy-ba%c5%9bniowe-w-pinokiu>
[dostęp: 11.10.2021]

17. Wordwall, „Pinokio” – przyczyny i skutki:

<https://wordwall.net/pl/resource/1126341/polski/przyczyny-i-skutki-post%c4%99powania-pinokia-po%c5%82%c4%85cz-przyczyn%c4%99>
[dostęp: 11.10.2021]

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1. Rysunek nr 1. Rysotka Świat przedstawiony

źródło: Maja Mark – Polski w rysunkach

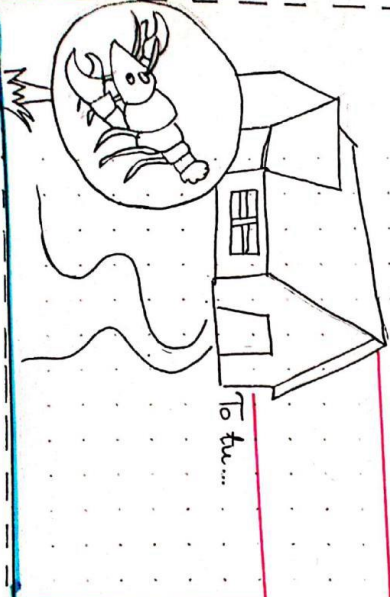

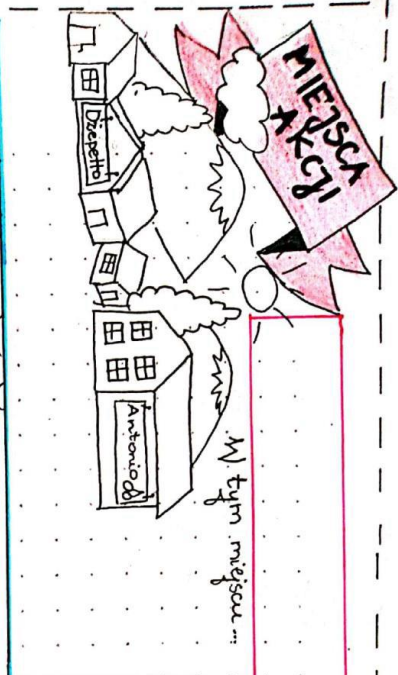

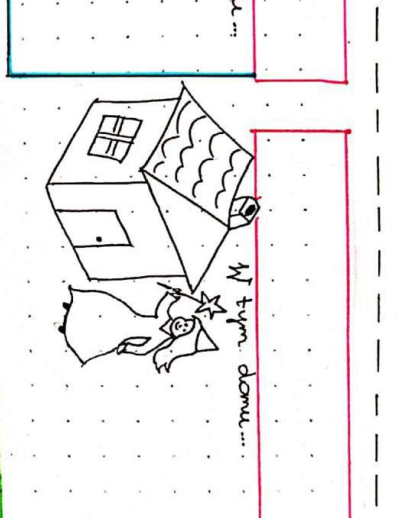

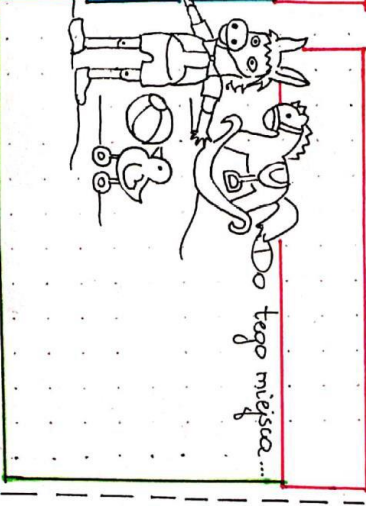
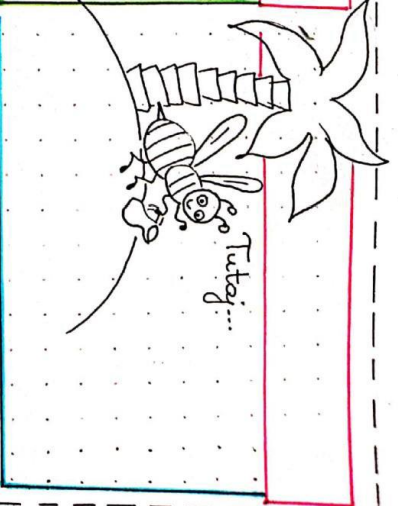
Załącznik nr 2. Karta pracy „Pajacyk”

Rozpoznaj postać przedstawiającą Pinokia. Przeczytaj tekst opisu bohatera z rozdziału 3. i 8. i wybierz rysunek, który jest z nim zgodny. Właściwą postać pokoloruj według własnego uznania.

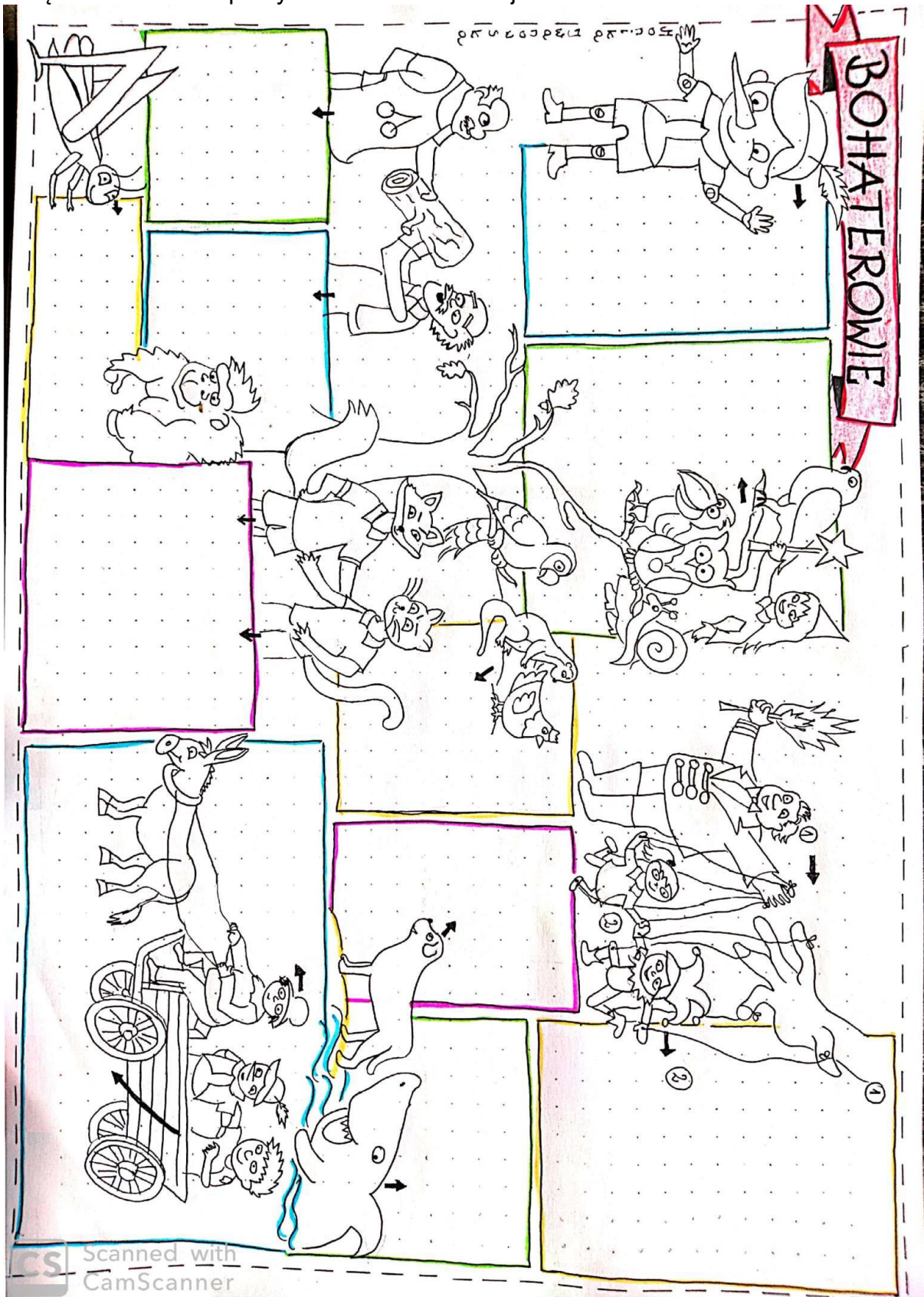

źródło: http://new.teatrpinkio.pl/wpcontent/uploads/2015/11/pinokio_zeszyt_metodyczny.pdf

Załącznik nr 3. Rysunek nr 3. Karta pracy – Bohaterowie i miejsca 1

 <p>To tu...</p>	 <p>Tutaj...</p>	 <p>W tym miejscu...</p>
 <p>W tym miejscu...</p>	 <p>Jest to miejsce...</p>	 <p>W tym domu...</p>
 <p>Tu...</p>	 <p>Do tego miejsca...</p>	 <p>o Tutaj...</p>

Źródło: http://new.teatrpinkio.pl/wp-content/uploads/2015/11/pinokio_zeszyt_metodyczny.pdf

SCENARIUSZ 2 z 2

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA:

klasy V szkoły podstawowej

PROWADZONYCH PRZEZ:

nauczyciela języka polskiego

TEMAT:

Czy przymiotnik wartościuje cechy? – poznajemy stopniowanie

CELE KSZTAŁCENIA:

- rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście;
- odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych;
- rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;
- stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych;
- poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach;
- pisze poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni;
- poprawnie używa znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu.
- redaguje notatki;
- korzysta z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje.

TREŚCI NAUCZANIA:

Uczeń:

- wie, jak rozpoznać w wypowiedziach części mowy przymiotnik
- potrafi odróżnić części mowy odmienne od nieodmiennych
- podaje przykłady rozpoznawania formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio
- potrafi zastosować poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych

- dostrzega jak, poprawnie stopniować przymiotniki rozumie ich rolę w opisie świata oraz używa we właściwych kontekstach
- zapisuje poprawnie pod względem ortograficznym oraz stosuje reguły pisowni
- potrafi poprawnie używać znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, średnika, nawiasu
- notuje istotne informacje
- wie, jak korzystać z informacji zawartych w różnych źródłach, gromadzi wiadomości, selekcjonuje informacje.

METODY PRACY:

- techniki multimedialne;
- metoda zajęć praktycznych;
- pogadanka pokaz;
- mapa myśli;
- eksponujące: film, obrazy, *Genially*
- praca przy wykorzystaniu platformy MS Teams;
- praca indywidualna i grupowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer z dostępem do platformy MS Teams;
- karty pracy
- quizy i prezentacja interaktywna
<https://view.genial.ly/60770318fbd35a0da5064fc9/interactive-content-stopniowanie-przymiotnikow> [dostęp: 29.10.2021]
- formularz Google

PRZEWIDYWANY CZAS:

- 1 godzina dydaktyczna - 45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

I. FAZA WSTĘPNA

Cel danej części (zakładane efekty kształcenia): Uczeń pozna zagadnienia, które będą szczegółowo omawiane w toku lekcji, sformułowane w języku ucznia.

Przebieg fazy wstępnej:

1. Zalogowanie się na platformę MS Teams, powitanie, sprawdzenie obecności w dzienniku elektronicznym. (ok. 5 min)

2. Nauczyciel podaje temat i cele lekcji w formie NaCoBeZu (zgodnie z zasadami oceniania kształtującego) (ok. 4 min.)
3. Odwołanie się do wiedzy ucznia na temat przymiotnika. Przypomnienie jak rozpoznajemy przymiotnik w zdaniu. - Załącznik nr 1.
4. Uczniowie rozwiązują quizy, dzięki którym będą mogli uzupełnić karty pracy: test pt. „Przymiotnik”
<https://wordwall.net/pl/resource/1456293> [dostęp: 29.10.2021]
<https://wordwall.net/pl/resource/21775484> [dostęp: 29.10.2021]
5. Odmiana przymiotnika ilość ćwiczeń uzależniona od tempa pracy uczniów i indywidualnych możliwości uczniów.

II. FAZA WŁAŚCIWA

Cel danej części (zakładane efekty kształcenia):

Uczniowie prowadzą z nauczycielem pogadankę. Rozwijają umiejętności stopniowania. Utrwalają techniki stopniowania regularnego, nieregularnego, opisowego oraz tych, które nie podlegają stopniowaniu. Zaprezentowanie własnych wniosków.

Nauczyciel zadaje pytania

1. Czy wszyscy mamy jednakowe cechy np. Czy każda książka jest ciekawa? Jabłko smaczne? Swobodne wypowiedzi (ok. 5min)
2. Pokazanie trzech stopni i dopisywanie poszczególnych przymiotników prezentacja pt. „Przymiotniki na stopniach”
<https://view.genial.ly/60770318fbd35a0da5064fc9/interactive-content-stopniowanie-przymiotnikow> [dostęp: 29.10.2021]
 - <https://wordwall.net/pl/resource/8104369> [dostęp: 29.10.2021] - Załącznik nr 2
3. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy z różnymi przymiotnikami w zależności od możliwości uczniów – każda grupa pracuje w oddzielnym pokoju na MS Teams:
 - Grupa 1. Stopniowanie regularne (mały, grzeczny, ciekawy, miły)
 - Grupa 2. Stopniowanie nieregularne (dobry, zły)
 - Grupa 3 Stopniowanie opisowe (chory, słony, gorzki)
 - Grupa 4 Przymiotniki które nie podlegają stopniowaniu (źródłany, wełniany, żelazny)
4. Zaprezentowanie wyników pracy, wymiana obserwacji

5. Zredagowanie wspólnej notatki - Załącznik nr 3

III. FAZA PODSUMOWUJĄCA

Cel fazy podsumowującej:

Uczeń analizuje jakie nabył nowe umiejętności rozpoznawania przymiotnika

1. Chętni uczniowie podają informację zdobyte na lekcji

Zadanie domowe:

Nauczyciel zadaje zadanie domowe: „Podaj swoje trzy cechy charakteru po stopniuj je i napisz jaki to rodzaj stopniowania.” (omówienie ok. 2 min)

WSKAZÓWKI DO PRACY Z OSOBAMI ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI:

- wydłużenie czasu przy zapisywaniu notatek (dla uczniów z dysleksją rozwojową);
- wskazanie powiększenia czcionki (dla uczniów słabowidzących);
- skupianie uwagi na pojęciach kluczowych (dla uczniów ze spektrum autyzmu);
- rozszerzanie zadań np. o ilościowe dane dot. omawianych zagadnień (dla uczniów zdolnych).

EWALUACJA ZAJĘĆ:

1. Ankieta w formularzu google

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSc3NzJ6o5yxnVXNGOTyoCXImT_UXXxWFvjll9yziOdE-L2aRA/viewform?usp=sf_link [dostęp: 29.10.2021]

(ok. 4 min) - Załącznik nr 4

Czas realizacji poszczególnych części lekcji może ulec zmianie, ze względu na umiejętności cyfrowe nauczyciela i uczniów oraz specyfikę grupy pod względem specjalnych potrzeb edukacyjnych.

BIBLIOGRAFIA:

1. Derlukiewicz M, Klimowicz A. (2021) Nowe Słowa na start! Klasa 5 Warszawa, wyd. Nowa Era
2. Marcinkiewicz A., Ginter J. (2021) Nowe Słowa na start! Klasa 5 Warszawa, wyd. Nowa Era
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. *w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,*

kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z 2017, poz. 356) ze zm.

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1. Grafika nr 1. Rozpoznanie przymiotników

Źródło: Magda Świągot, pinterest.com

Załącznik nr 2. Schemat - stopniowanie przymiotników

Źródło: ZPE <https://moje.zpe.gov.pl/>

Załącznik nr 3. Grafika nr 2 – cechy przymiotników

Źródło: Maja Mark – Polski w rysunkach

Załącznik nr 4 – Ewaluacja zajęć - przykład

Ile jest stopni stopniowania

1

2

3

Czy przymiotnik odmienia się przez przypadki?

Tak

Nie

Czy przymiotnik odmienia się przez przypadki?

Tak

Nie

Źródło: opracowanie własne MS Forms

<https://docs.google.com/forms/d/1zHZ77lvQWtmD96N3YG2VkGK5II0ANctqbeic0LFbyxk/edit>